

احمد کاظم زاده

international@khorasannews.com

ریشه‌های بحران اوکراین

چرا بحران اوکراین به جنگ منتهی شد؟ به طور مشخص می‌توان فروپاشی نظام دوقطبی را سرآغاز تاریخ تحولات سیاسی جدید اوکراین فرض کرد که از حدود سه دهه پیش شروع شده و با افت و خیز همچنان ادامه دارد. در موج اول اوکراین همانند سایر کشورهای جداشده یا جمهوری‌های استقلال یافته از اتحاد جماهیر شوروی در معرض انقلاب‌های مخملی قرار گرفت که به شدت از سوی غرب اعم از آمریکا و اروپا حمایت می‌شد. در موج دوم باز اوکراین در معرض هجوم پیشروی ناتو به سمت مناطقی قرار گرفت که در گذشته در قلمروی اتحادیه جماهیر شوروی قرار داشت. مسکو از زمان بازیابی قدرت روسیه که به طور مشخص با پوتین آغاز شده با هر دو موج به مقابله برخاسته و از شیوه‌های مختلف و متنوع بهره گرفته است. در این میان چند راه‌ده مهم به کمک روسیه آمده‌ا بتواند موقعیت خود را در مناطق درو و نزدیک خود تقویت کند: نخست آغاز و استمرار بحران مسکن در آمریکا در ۲۰۰۸ میلادی و سرایت آن به شرکای اقتصادی و تجاری اش به ویژه در اروپا که به شکل گیری جنبش‌های اعتراضی ضد سرمایه داری موسوم به جنبش وال استریت انجامیدو کشور‌های غربی را برابری مدتی درگیر بحران‌های عظیم مالی و اقتصادی کرد. دوم آغاز و استمرار جنبش‌های اعتراضی موسوم به بهار عربی در حوالی ۲۰۱۰ میلادی در غرب آسیا(خاورمیانه) و شمال آفریقا که برای مدتی وحدافل به مدت یک دهه حوزه درگیری روسیه و غرب را از مناطق دور و نزدیک روسیه به مناطق دورتر منتقل کرد و هجوم پیروزی مشکوک دونالد ترامپ در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۱۶ آمریکا که روسیه به دخالت در انتخابات همان سال به نفع ترامپ و به ضرر هیلاری کلینتون نامزد حزب دموکرات متهم شد. باپیروزی جوبایدن در انتخابات سال ۲۰۲۰ این احتمال داده می‌شد که روسیه باز از حاشیه به متن سیاست خارجی آمریکا درآید چنان‌که اندکی بعد از استقرار جوبایدن در کاخ سفید الکسی ناوالنی منتقد و رقیب پوتین به همراه همسرش با حمایت سیاسی و تبلیغاتی شدید آمریکا و اروپا از آلمان به مسکو بازگشت و موجب اعتراضات گسترده مردمی در سراسر روسیه و در نهایت با سرکوب دولت مهارد شد. بعد از این که این اهرم موثر واقع نشد، پیوستن اوکراین به ناتو در دستور کار غرب قرار گرفت که از سرگیری و تشدید بحران و در نهایت جنگ را به همراه داشته‌است. با این پیشینه پاسخ سوال‌های فوق را حدودی روشن می‌شود اما نکته قابل توجه دیگری که وجود دارد این است که بی‌تردید اولویت اول برای روسیه این بود که همان حاشیه امنی که در خلال حدود یک دهه برایش فراهم شده بود همچنان ادامه می‌یافت اما اکنون این حاشیه از بین رفته و در سیبل قرار گرفته و با این روند دست کم دو نتیجه قابل تصور است: نخست این که غرب بار دیگر توجه و تلاش خود را بیشتر از قبل بر دامن زدن به اعتراضات داخلی در روسیه متمرکز خواهد کرد و یکی از اهداف تحریم‌های گسترده هم همین است. دوم این که در عرصه بین المللی هم تاحدودی فضای تنفسی برای چین فراهم می‌شود که در خلال یک دهه گذشته در اولویت سیاست مهار آمریکا قرار داشته‌است و اکنون دولت بایدن در میان یک انتخاب دشوار قرار دارد، با باید سریع به بحران و جنگ اوکراین خاتمه دهد و همچنان اولویت را به مقابله با تهدید چین قرار دهد یا این که برای مدتی چین را رها کند تا توجه خود را بر روسیه متمرکز کند و مقابله همزمان با هر دو قدرت رقیب به منزله برداشتن دو هندوانه بایک دست‌است.

اندیشکده روز

اندیشکده کارنگی در یادداشتی به ارزیابی چگونگی مواجهه آمریکا با روسیه پرداخته است. نویسنده حمله پوتین به اوکراین را قماری دانسته که هیچ کس نمی‌تواند پیامدهای نهایی آن را پیش‌بینی کند. او این وضعیت را «لحظه‌ای خطرناک برای آمریکایی‌ها» تصور کرده که در طول سه دهه گذشته با یک قدرت بزرگ و همتای هسته‌ای، بدین سان دچار تنش نشده بودند. در این یادداشت ذکر شده که تحریم‌های شدید آمریکا علیه روسیه، به‌جای تحریم‌های علیه ایران، کوبایا کره شمالی، برای ایالات متحده نیز هزینه‌زا خواهد بود. نوع مقابله روسیه، امکان نزدیکی بیشتر پکن و مسکو و همچنین احتمال تغییر رفتار روسیه به نفع آمریکا، ملاحظاتی است که در این خصوص باید مدنظر قرار بگیرد. نویسنده معتقد است اولاً هیچ چشم‌اندازی وجود ندارد که تحریم‌ها موجب توقف جنگ شود و ثانیاً احتمال تلافی تحریم‌ها از طریق قطع جریان گاز به اروپا و افزایش قیمت انرژی و همچنین حملات سایبری از سوی مسکو، وجود دارد. در این یادداشت به پیشنهاد برخی مقامات آمریکایی مبنی بر تسلیح مردم و شبه نظامیان علیه روسیه اشاره شده‌است.

تنگ‌شدن حلقه محاصره قبل از مذاکره

همزمان با سقوط شهر بندری خرسون در جنوب اوکراین، حلقه محاصره پایتخت این کشور نیز تنگ تر شد، دسترسی ۷ بانک روسی از سوئیفت قطع شد و بایدن نیز گفت که پوتین نمی‌داند چه در انتظارش است

فراخبر

عضویت در اتحادیه اروپا؛ دام تازه برای «کی‌یف»

سیدر ضا میر طاهر - پارلمان اروپا با ۶۳۷ رای مثبت، ۱۳ رای مخالف و ۲۶ رای ممتنع در خواست اوکراین برای پیوستن به اتحادیه اروپا رأی‌پذیرفت. روز سه‌شنبه ۸ کشور اتحادیه اروپا خواهان مذاکره فوری در باره عضویت اوکراین در این اتحادیه شده بودند. ولودیمیر لِنسکی رئیس‌جمهور اوکراین روز یک‌شنبه از اتحادیه اروپا خواسته بود با عضویت فوری این کشور در این نهاد از طریق رویه خاص موافقت کند. پذیرفتن تقاضای اوکراین توسط پارلمان اروپا به معنی عضویت کی‌یف در این اتحادیه نیست بلکه این‌رای گیری روند پیوستن اوکراین را آغاز می‌کند. به‌طور معمول کشور متقاضی پیوستن به اتحادیه اروپا باید شرایط مختلف را که به آن‌ها معیارهای کپنهاگ گفته می‌شود، داشته باشد. این معیارها شامل اقتصاد آزاد، دموکراسی بایثبات و حاکمیت قانون و پذیرش تمام قوانین اتحادیه اروپا، از جمله واحد پولی یورو است. به نظر می‌رسد پذیرش تقاضای اوکراین برای عضویت در اتحادیه اروپا اقدامی سیاسی و تبلیغاتی و با هدف تشویق هر چه بیشتر سران این کشور برای مصالحه نکردن با روسیه و نپذیرفتن آتش بس است. اروپایی‌ها بر این گمان هستند که بدین ترتیب آتش جنگ کنونی بیشتر شعله ور می‌شود و به زعم بروکسل، روس‌ها بیش از پیش در

گروه بین الملل - نیروهای روسیه یک هفته پس از آغاز جنگ در اوکراین وارد خارکیف شدند. نیروهای هوا بر در روسیه نیز در این شهر فرود آمده‌اند. خارکیف، شهری عمدتاً روس زبان در نزدیکی مرز روسیه، حدود ۱/۴ میلیون نفر جمعیت دارد و دومین شهر بزرگ اوکراین است. از سوی دیگر وزارت دفاع روسیه نیز در بیانیه‌ای اعلام کرد شهر بندری «خرسون» را که ۴۰۰ هزار نفر جمعیت دارد، به‌طور کامل در اختیار گرفته‌اند. همچنین، مقامات اوکراین اعلام کردند که بندر «ماریوپول» در جنوب شرقی این کشور زیر آتش سنگین نظامیان روس قرار دارد. خدمات اورژانس اوکراین دیروز اعلام کرد تنها چهار روسیه تا کنون به کشته شدن دست‌کم ۲۰۰۰ شهروند اوکراینی منجر شده و صدها ساختمان مسکونی و عمومی، و وسایل نقلیه، بیمارستان و کودکان تخریب و نابود شده‌اند. علاوه بر «خارکیف»، «خرسون» و «ماریوپول» نظامیان روسیه در حال پیشروی به سوی کی‌یف، پایتخت اوکراین و تنگ‌تر کردن حلقه محاصره خود هستند اما تا عصر روز گذشته موفق به اشغال این شهر نشدند. ویتالی کلیچکو، شهردار کی‌یف به ساکنان این شهر هشدار داده که در خانه بمانند و برای دفاع از شهر آماده شوند. در حالی که سرعت پیشروی ارتش روسیه به سوی پایتخت اوکراین در روز گذشته کاهش یافته بود، مقامات اوکراینی از دور دوم مذاکرات خبر دادند. مقاومت زلنسکی و هموطنانش باعث شد واشنگتن و متحدانش که در ابتدا تنها به وضع تحریم‌های محدود علیه دولت روسیه اکتفا کرده بودند و سعی داشتند جانب احتیاط را در نظر بگیرند و متناسب با رفتار روسیه و به صورت مرحله‌ای بر تحریم‌ها بیفزایند، اکنون شخص پوتین را تحریم و ۷ بانک کلیدی آن کشور را

فراخبر

فرمان هسته‌ای پوتین به چه معناست؟

دستور پوتین به آمادگی قوای هسته‌ای روسیه، صحنه نبرد اوکراین را پیچیده‌تر ساخته‌است. این در حالی است که اوکراین فاقد تسلیحات هسته‌ای است و هیچ یک از قدرت‌های هسته‌ای غربی نیز در صدد تجهیز کی‌یف به این تسلیحات و ورود میدانی برنیامده‌است. دلایل دستور پوتین را می‌توان چنین برشمرد: ۱- در وهله اول گمان بر این است که دستور پوتین، یک اقدام آفندی و ایجابی در واکنش به تحریم‌های چندجانبه آمریکا و اروپا و مواضع مخالفت آمیز ناتو است. صدور این دستور به معنای ارسال این پیام است که روسیه از مواضع پیشین خود عقب‌نشینی نخواهد کرد و نبرد اوکراین را تا تحقق کامل اهدافش ادامه خواهد داد. ۲- انگیزه دیگر از چنین اقدامی را می‌توان اثر گذارشی بر ارا ده کی‌یف در مقاومت علیه روسیه دانست و به نظر می‌رسد پوتین با چنین دستوری

از سیستم سوئیفت محروم می‌کنند. بایدن، رئیس‌جمهور ایالات متحده نیز در اولین نطق سالانه خود با تأکید بر این که ولادیمیر پوتین باید هزینه حمله به اوکراین را بپردازد، خاطر نشان کرد: آمریکا و متحدانش بر حمایت از اوکراین و افزایش فشارها بر روسیه ادامه خواهند داد. بایدن گفت: «از تاریخ این درس را گرفته‌ایم که اگر دیکتاتورها هزینه تجاوزگری خود را نپردازند، آشفتنگی بیشتری ایجاد می‌کنند. آن‌ها به اقدام‌های خود ادامه خواهند داد و هزینه‌ها و تهدیدها علیه آمریکا و جهان افزایش خواهد یافت.» رئیس‌جمهور آمریکا گفت: «پوتین فکرمی‌کرد با حمله به اوکراین می‌تواند بنیاد دموکراسی جهان را آزادا تهدید کند، اما با دیوار قدرتمندی روبه‌رو شد که تصورش را هم نمی‌کرد. او با مقاومت مردم اوکراین مواجه‌شد.» جو بایدن با اشاره به تحریم‌های آمریکا و متحدانش علیه روسیه گفت: «پوتین نمی‌داند چه در انتظارش است. تا همین جا ۳۰ درصد از ارزش روبل کاهش یافته‌است. شاخص بورس روسیه نیز ۴۰ درصد افت کرده و معاملات آن به حال تعلیق درآمده‌اند.»

قطعه‌نامه مجمع عمومی علیه روسیه

همزمان مجمع عمومی سازمان ملل متحد با اکثریت قاطع و «به شد بدترین شکل» رای به محکومیت حمله روسیه به اوکراین داد. در قطعه‌نامه مجمع عمومی سازمان ملل، از مسکو خواسته شد تمام نیروهایش را فوری از اوکراین خارج کند. ۱۴۱ کشور از ۱۹۳ عضو سازمان ملل به این قطعه‌نامه رای مثبت دادند. ۵ کشور روسیه، سوریه، کره شمالی، بلاروس و اریتره رای مخالف و ۳۵ کشور نیز از جمله چین و ایران رای ممتنع دادند.

۳

پیشخوان بین الملل

«ویک» در تازه‌ترین شماره خود حمله روسیه به اوکراین را تلاش همراه با اختلال پوتین برای بازگشتن از سقوط اتحاد جماهیر شوروی لقب داده‌است. انتخاب تیتراژ «محو کردن اوکراین» و طراحی روی جلد که پوتین را با عصانیت در حال پاره کردن پرچم اوکراین نشان می‌دهد، در حالی که زلنسکی رئیس‌جمهور این کشور پشت سر او اسیر شده‌است، از دیگر نکات قابل توجه این شمار هویک است.

نمای روز

نخستین نطق سالانه ریاست جمهوری آمریکا که ریاست جلسه را دو زن برعهده داشتند؛ کامالا هریس به عنوان رئیس سنا و نانسی پلوسی به عنوان رئیس مجلس نمایندگان

چهره روز

ملکه انگلیس که به کرونا مبتلا شده از طریق ارتباط نزدیکی با قلعه «وینسور» استوارنامه سفیر جدید چاد در بریتانیا را در کاخ بکینگهام به حضور پذیرفت. / خبرگزاری فرانسه

کارتون روز

یک بام و دو هوای غربی‌ها / کشورهای غربی واکنش‌های شدیدی به حمله روسیه به اوکراین نشان داده‌اند. این در حالی است که جنگ در یمن، عراق و دیگر کشورهای منطقه از نظر آن‌ها نقض حقوق بشر تلقی نمی‌شود. / کاریکاتور شبکه‌العهد

قاب بین الملل

ساموران پلیس اوکراین در شهر «کی‌یف» خودروهای مظنون را متوقف و سرنشینان آن را بازرسی می‌کنند. / رویترز

اظهار نظر روز

اوکراین، افغانستان پوتین؟

بروس ریدل در مقاله‌ای برای اندیشکده بروکینگز نوشت: حتی قبل از آغاز حمله روسیه به اوکراین چندین مفسر، از جمله وزیر امور خارجه سابق مادالین آلبرایت، به‌طور قانع‌کننده‌ای استدلال کردند که اشغال بیشتر اوکراین از جمله کی‌یف توسط روسیه، منجر به شورشی مانند افغانستان در دهه ۱۹۸۰ علیه نیروهای اشغالگر شوروی خواهد شد. شکست در افغانستان عامل اصلی فروپاشی پیمان ورشو در نهایت اتحاد جمهوری‌های سوسیالیستی شوروی بود که ولادیمیر پوتین رئیس‌جمهور روسیه آن را «بزرگ‌ترین فاجعه ژئوپلیتیک قرن» نامید. درک چگونگی شکست شوروی توسط مجاهدین در دهه ۱۹۸۰ برای درک این که آیا اوکراین می‌تواند تکرار شود، مهم است.

بین الملل